

Xây đảo ồ ạt và luật pháp quốc tế

Nguồn: Dương Danh Huy,

“[Massive Island-Building and International Law](#)”, *AMTI*, 15/06/2015.

Trong thời gian một năm, việc Trung Quốc nhanh chóng xây dựng các đảo nhân tạo ở khu vực tranh chấp tại quần đảo Trường Sa đã thay đổi quang cảnh địa lý và an ninh ở Biển Đông.

Cho đến nay việc xây đảo này đã tạo ra hơn tám triệu mét vuông đất tại các vùng biển rộng, vượt xa các hoạt động cải tạo của các nước khác cho đến nay, và không có dấu hiệu thuyên giảm. Hàng trăm triệu tấn cát đã được vét từ đáy biển và đổ trên các rạn san hô mỏng manh, những thành phần quan trọng của hệ sinh thái biển. Các chuyên gia hải dương học dự đoán rằng việc này đã và đang gây tác hại không thể đảo ngược về môi trường.

Những đảo được xây mới và mở rộng sẽ là các căn cứ để Trung Quốc triển khai quân và kiểm soát không chỉ quần đảo Trường Sa đang có tranh chấp mà còn đối với hầu hết Biển Đông, sâu vào các vùng đặc quyền kinh tế (EEZ) theo pháp luật quốc tế của các nước khác. Mặc dù các nước có tuyên bố chồng chéo về chủ quyền và đặc quyền kinh tế tới các đảo này trong nhiều thập kỷ nhưng còn giữ được sự cân bằng bấp bênh cho đến bây giờ một phần là do cơ sở quân sự gần nhất của Trung Quốc cách hàng trăm dặm về

phía bắc. Quân đội các nước khác có tuyên bố chủ quyền tới các đảo này bây giờ phải đối mặt với một tương lai mà không có khoảng cách xa này bảo vệ.

Một vấn đề nữa là liệu Trung Quốc sẽ sử dụng những hòn đảo mới được tạo ra hoặc mở rộng để tìm cách thực hiện yêu sách biển mới. Đầu tiên, Trung Quốc có thể cũng yêu cầu một vùng lãnh hải 12 hải lý, hoặc một số loại "vùng cảnh báo quân sự" mơ hồ, xung quanh bãi Vành Khăn và Xu Bi, điều đó sẽ vi phạm tự do hàng hải và hàng không cho cộng đồng quốc tế tại các khu vực này. Thứ hai, Trung Quốc có thể khẳng định có lãnh hải xung quanh các đảo mới xây hoặc mở rộng đến gần đảo do các nước khác đồn trú và sẽ dẫn đến xung đột trực tiếp với các nước này. Thứ ba, các đảo xây và mở rộng có thể khiến Trung Quốc vững tâm tuyên bố vùng đặc quyền kinh tế cho toàn bộ quần đảo Trường Sa, làm trầm trọng thêm các tranh chấp hàng hải trong khu vực.

Trung Quốc biện minh cho việc xây dựng đảo bằng cách cho rằng "*các hoạt động của Trung Quốc trên các đảo các rạn san hô của quần đảo Nam Sa nằm hoàn toàn trong chủ quyền của Trung Quốc và là hoàn toàn chính đáng.*"[1] Một số nhà phân tích đã lập luận thêm rằng Trung Quốc không vi phạm luật hàng hải nào. Tuy nhiên, những lập luận này sai lầm trên một số khía cạnh.

Đầu tiên, các đảo Chũ Thập, Gạc Ma, Châu Viên, Tư Nghĩa và Ga Ven là đối tượng của một cuộc tranh chấp chủ quyền. Do đó, một bên tranh chấp tự ý thay đổi hiện các đảo này có tác dụng xấu. Nếu một ngày nào đó tòa án quốc tế được trao thẩm quyền giải quyết tranh chấp ra phán quyết rằng các quần đảo này thuộc về một quốc gia khác ngoài Trung Quốc thì thiệt hại cho các rạn san hô từ các hoạt động xây dựng đảo ngày gây hại không thể khắc phục tới quyền lợi của nước này.

Thứ hai, Bãi Vàng Khăn và Xu Bi nằm dưới nước khi thủy triều lên và cách các đảo khác hơn 12 hải lý, và luật pháp quốc tế không cho phép bất cứ nước nào khẳng định chủ quyền đối với các đảo đó. Vì vậy các hoạt động xây đảo không thể củng cố chủ quyền của Trung Quốc. Hơn nữa, Trung Quốc hay bất cứ nước nào khẳng định chủ quyền đối với các đảo nhân tạo mới xây tại các địa điểm này đều là bất hợp pháp.

Thứ ba, Công ước Liên Hợp Quốc về Luật Biển (UNCLOS) không cho phép Trung Quốc sử dụng các đảo nhân tạo tại bãi Vành Khăn và bãi Xu Bi có 12 hải lý lãnh hải hoặc vùng đặc quyền kinh tế: các hòn đảo nhân tạo chỉ được hưởng một vùng an toàn tối đa là 500 mét.

Thứ tư, Trung Quốc đang vi phạm Điều 192 và 123 của UNCLOS về bảo vệ môi trường biển, đặc biệt là ở các vùng biển kín và nửa kín như Biển Đông. Điều 192 nói rằng "*Các quốc gia có nghĩa vụ bảo vệ và giữ gìn môi trường biển*", trong khi Điều 123 đòi hỏi các quốc gia xung một biển kín "*phối hợp thực hiện các quyền và nghĩa vụ của họ đối với việc bảo vệ và bảo tồn môi trường biển*". Trong khi mỗi bên tranh chấp tại quần đảo Trường Sa hiển nhiên cho rằng họ, và chỉ mình họ, có quyền xây dựng trên các đảo này, nhưng không thể phủ nhận rằng tất cả các nước đều có nhiệm vụ bảo vệ và giữ gìn môi trường để bị tổn thương của môi trường nửa kín như biển Đông.

Tòa án Quốc tế về Luật Biển (ITLOS) đã phán quyết vào năm 2003 về việc cải tạo đảo của Singapore trong tranh chấp giữa Malaysia và Singapore rằng "*Singapore không tiến hành lấn biển theo cách có thể gây tổn hại không thể khắc phục đến các quyền lợi của Malaysia hay gây tổn hại nghiêm trọng cho môi trường biển, và phải đặc biệt tuân theo báo cáo của nhóm chuyên gia độc lập.*" Singapore đã tuân thủ phán quyết của tòa án. Tuy nhiên Trung Quốc đã hoàn toàn bỏ qua nghĩa vụ trong UNCLOS của họ bằng cách nạo vét hàng trăm triệu tấn cát từ đáy biển lấp hơn tám triệu mét vuông rạn san hô là bãi đẻ trứng quan trọng của các loài cá, mà không cần bất cứ đánh giá của các chuyên gia độc lập, và không có bất kỳ sự phối hợp hoặc thậm chí tham vấn với các quốc gia ven biển khác.

Thứ năm, thực tế là khu vực quần đảo Trường Sa là vùng đang có tranh chấp về lãnh thổ và hàng hải nên Trung Quốc vi phạm thêm các điều khác của UNCLOS. Điều 74 và Điều 83 của Công ước yêu cầu trong vùng có chồng chéo về đặc quyền kinh tế và thềm lục địa mở rộng thì các bên tranh chấp "*trên tinh thần hiểu biết và hợp tác, có trách nhiệm thực hiện mọi nỗ lực để tham gia đàm xấp tạm thời phù hợp với thực tiễn, và trong giai đoạn chuyển tiếp này không làm phương hại hay cản trở việc đạt được các thỏa thuận cuối cùng.*" Trong phán quyết của mình về tranh chấp giữa Guyana và Surinam vào năm 2004, Tòa án Trọng tài Thường trực (PCA) đã giải thích điều khoản này có nghĩa là các bên tranh chấp không được phép đơn phương làm thay đổi vĩnh viễn đến vùng tranh chấp.

Trên mọi phương diện, bãi Vành Khăn là một khu vực đặc quyền kinh tế đang có tranh chấp, trong khi Bãi Xu Bi có thể là khu đặc quyền kinh tế hay thềm lục địa mở rộng tranh chấp, và rõ ràng là thuộc phạm vi áp dụng theo Điều 74 và 83 của UNCLOS trong phán quyết về tranh chấp giữa Guyana và Surinam. Việc xây đảo trên bãi Vành Khăn và Xu Bi rõ ràng đã vi phạm các điều khoản này.

Không giống như Bãi Vành Khăn và Xu Bi, Bãi Chử Thập, Gạc Ma, Châu Viên, Tư Nghĩa và Ga Ven đều nằm trên mực nước biển khi thủy triều cao hay nằm trong phạm vi 12 hải lý của các đảo khác. Theo UNCLOS thì các bãi này được bao quanh bởi các vùng lãnh hải. Vì vậy, việc xây dựng đảo của Trung Quốc tại các bãi cạn này diễn ra bên trong lãnh hải và nó có vẻ không phù hợp với Điều 74 và 83 của UNCLOS về phán quyết giữa Guyana và Surinam (chỉ áp dụng đối với đặc quyền kinh tế và thềm lục địa mở rộng). Tuy nhiên, nhìn kỹ hơn thì sẽ có nhận định khác. Các rạn san hô là bãi đẻ trứng quan trọng của các loài cá ở biển, và phá hủy các bãi này gây tác hại rộng hơn vùng biển lân cận của các rạn san hô. Việc xây dựng đảo lớn trên các rạn san hô có thể có ảnh hưởng lâu dài tới vùng đặc quyền kinh tế xa hơn là vùng lãnh hải của các rạn san hô. Do đó, Điều 74 của UNCLOS và phán quyết về trường hợp Guyana-Surinam áp dụng trong trường hợp quần đảo Trường Sa, nơi vùng đặc quyền kinh tế đang có tranh chấp, vì hành động xây đảo gây ra những thay đổi vĩnh viễn cho vùng đặc quyền kinh tế của các bên khác, và vì vậy là bất hợp pháp ngay cả khi các hành động này diễn ra trong lãnh hải của các bãi đá.

Tóm lại, việc xây dựng đảo quy mô lớn của Trung Quốc là thay đổi đầy khiêu khích tới an ninh ở Biển Đông và gây hại cho môi trường biển, và nó không thể được biện minh rằng là "*hoàn toàn trong chủ quyền của Trung Quốc*", hoặc là phù hợp với pháp luật hàng hải. Thực tế, nếu Trung Quốc tuyên bố chủ quyền trên bãi Vành Khăn và Xu Bi và vùng lãnh hải của các bãi này dựa trên những lý lẽ như vậy là một hành động liều lĩnh để viết lại luật pháp quốc tế.

Dương Danh Huy là cây viết về tranh chấp Biển Đông. Bài viết của ông đã xuất hiện trên báo chí quốc gia ở Việt Nam và Philippines, trên các trang BBC, CogitASIA, Yale Toàn Cầu, Bình luận RSIS, Học giả Ngoại giao, Diễn đàn Đông Á và các trang mạng khác.

Bài do một thân hữu của [Viet-studies](http://viet-studies.org) dịch.

---

[1] http://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1189470.shtml

Nguồn: <http://nghiencuuquocte.org/2015/06/21/xay-dao-o-at-va-luat-phap-quoc-te/>

www.vietnamvanhien.org